

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta (HE 219/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- jaostopäällikkö Esa Hiiva ja hallitussihteeri Katri Valjakka, maa- ja metsätalousministeriö
- budjettineuvos Kati Suihkonen, valtiovarainministeriö
- erikoissuunnittelija Ilkka Kommeri, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

- yksikön päällikkö Kari Kivikko, Hämeen TE-keskus
- tukipäällikkö Harri Liven, Varsinais-Suomen TE-keskus
- tutkimuspäällikkö Johan Åberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- toiminnanjohtaja Tage Ginström, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- agronomi Tom Murman, Kauppapuutarhaliitto
- erikoiskonsulentti Jyri Uimonen, Puutarhaliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kaakkois-Suomen TE-keskus
- Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus

HALLITUKSEN ESITYS

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon kansallisessa tukijärjestelmässä tapahtuneet muutokset. Kansallisen tuen tukiperusteita ehdotetaan eräiltä osin yhtenäistettäväksi muiden tukijärjestelmien kanssa.

Vuoden 2008 alusta kansalliseen tukeen oikeuttava viljelijän yläikäraja ehdotetaan korotettavaksi 65 vuodesta 68 vuoteen kuitenkin sillä edellytyksellä, ettei viljelijä saa maatalousyrittä-

jien eläkelainsäädännössä tarkoitettua vanhuuseläkettä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi muun muassa maatilaa ja maatalouden määritelmät, jotka ovat tarpeen tukien toimeenpanon kannalta. Luonnonhaittakorvauksen ja maatalouden ympäristötuen kansallisten lisäosien osalta säädettäisiin lisäosien yleisistä edellytyksistä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että kansallisten tukien yleisistä puitteista säädetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87—89 artiklassa. Nämä säännökset rajoittavat valtiontukien käyttöä jäsenvaltioissa. Suomelle keskeisen oikeusperustan maataloustukien myöntämisessä muodostaa Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen 141 ja 142 artikla. Myös neuvoston asetuksella voidaan säätää oikeudesta myöntää kansallisia tukia, mutta tämä edellyttää komission tekemää lainsäädäntöehdotusta. Esimerkkinä tällaisesta kansallisesta tuesta esityksen perusteluissa on mainittu sokerin markkinajärjestelmän uudistuksen yhteydessä Suomelle hyväksytty mahdollisuus maksaa kansallista tukea korkeintaan 350 euroa hehtaarilta sokerijuurikkaan viljelyalalle. Esityksen perusteluissa on myös todettu, että vuonna 2006 kansallinen tukijärjestelmä muodostuu neljästä päätukimuodosta. Ne ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, ympäristötuen kansallinen lisäosa ja luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa. Tämän lisäksi maksetaan eräitä muita kansallisia tukia, kuten maatalousyrittäjien opintorahaa sekä perunantuotannon, nurmi- ja viljakasvien siementuotannon ja sokerijuurikkaan kansallista tukea.

Esityksessä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon kansallisissa ja muissa tukijärjestelmissä tapahtuneet muutokset, kuten luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan ja Euroopan unionin tilatukijärjestelmän käyttöönotto. Kansallisen tuen tukiperusteita ehdotetaan myös eräiltä osin yhtenäistettäväksi muiden tukijärjestelmien kanssa.

Esityksessä lain soveltamisalaan ehdotetun muutoksen jälkeen lakia ei sovellettaisi Euroopan yhteisön kokonaan rahoittamaan suoraan tukeen, maatalouselinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) eikä kolttalain (253/1995) perusteella maksettaviin tukiin. Lakia ei myöskään sovellettaisi eduskunnassa nyt

lakiehdotuksena käsiteltävänä olevaan lakiin maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista (HE 192/2006 vp) tai eduskunnassa samoin lakiehdotuksena käsiteltävänä olevaan lakiin luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (HE 217/2006 vp).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiin ehdotetut muutokset rajoittuvat tässä vaiheessa välttämättömiin muutoksiin. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on kuitenkin tuotu esiin, että laissa on eräitä ongelmallisia säännöksiä suhteessa perustuslakiin. Lisäksi olennainen osa voimassa olevan lain (1559/2001) sovellettavista säännöksistä perustuu toiseen lakiin eli lakiin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin (1336/1992), joka on monilta osin vanhentunut ja ongelmallinen. Valiokunta katsookin, että lain kokonaistarkastelu ja uudistaminen tulee suorittaa mahdollisimman pian.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi kasvihuoneen, luonnonhaittakorvauksen, maatalouden ympäristötuen, maatalouden ja maatalon määritelmät. Maatalouden ja maatalon määritelmät ovat tarpeen tukien toimeenpanon kannalta sekä silloin, jos yksikkötukea tai tuen kokonaismäärää porrastetaan esityksen mukaisesti maatalon tuotannon laajuuden perusteella. Vastaavan sisältöinen ehdotus maatalon määritelmäksi sisältyy myös hallituksen esitykseen laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (HE 217/2006 vp) sekä hallituksen esitykseen laeiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista ja maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta (HE 192/2006 vp). Valiokunta pitää tärkeänä, että määritelmät ovat yhteneväisiä eri laeissa. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin toiminnallisesti ja taloudellisesti itse-

näiseksi katsottavan maatilan tunnusmerkeistä. Esityksen perustelujen mukaan maatilan tunnusmerkistön arvioinnissa keskeistä olisi se, harjoitetaanko tuotantoa toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäisenä tuotantoyksikkönä viljelijän johdolla. Arviointi perustuisi eri tekijöiden tarkasteluun, joista mikään ei olisi ratkaiseva.

Edellä todettua tuen porrastusta koskevat säännökset on ehdotettu sisällytettäväksi lain 7 §:ään lisättävään 5 momenttiin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tuen porrastamisella saattaa olla huomattavia vaikutuksia eri tuotantosuuntien ja maatilojen kannattavuuteen sekä viljelijöiden tulonmuodostukseen. Tämän takia tuen mahdollinen porrastaminen onkin valmisteltava huolellisesti, yhteistyössä tuottajajärjestöjen kanssa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1559/2001) 26 §,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n (*poist.*) 5, 9 ja 10 kohta, 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 6 §:n 3 kohta, 7 §:n 4 momentti, (*poist.*), 9 §:n 2—4 momentti, 10 §:n 2 momentin 1 kohta ja 5 momentti, 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 3 momentti, 17 §:n 2 ja 5 momentti sekä 19 §:n 1 ja 2 momentti, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 11—14 kohta, lakiin uusi 2 a §, 7 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 10 a §, 16 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, lakiin uusi 16 a §, 17 §:ään uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 momentti ja nykyinen 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi sekä lakiin uusi 24 a § seuraavasti:

1, 2, 2 a, 3, 6 ja 7 §
 (Kuten HE)

Yksityiskohtaiset perustelut

8 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriö asettaisi valtioneuvoston sijasta määräajan kansallisen tuen neuvotteluille, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen komissiolle tehtäviä kansallisten tukien ohjelmaesityksiä.

Valiokunta katsoo, että ehdotettu muutos ei ole perusteltu, koska maa- ja metsätalousministeriö toimii osapuolena neuvottelumenettelyssä. Valiokunta ehdottaakin momentin poistamista lakiehdotuksesta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

8 §

Neuvottelumenettely

(Poist.)

9, 10, 10 a, 16, 16 a, 17, 19 ja 24 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Eero Lämsä /kesk
vpj. Harry Wallin /sd
jäsen. Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kauppila /vas
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Jari Leppä /kesk
Minna Lintonen /sd
Reijo Paajanen /kok
Sirpa Paatero /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Lasse Virén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.

VASTALAUSE

Perustelut

Esityksen mukaisen lakiehdotuksen 7 §:ään ehdotettu lisäys on monessa suhteessa ongelmallinen. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus on liian laaja, ja kuten hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan, yksikkötukien ja kansallisen tuen enimmäismäärästä säädetään tukimuodoittain komission kansallista tukea koskevissa päätöksissä. Siten tällainen kansallinen säädös on tarpeeton, eikä sitä lakiesityksen perusteluissa mitenkään perustellakaan. Nykyisin tältä osin voimassa olevan lain sallimissa rajoissa on mahdollista toteuttaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Lisäksi tuen porrastamisella saattaa olla huomattavia vaikutuksia eri tuotantosuuntien ja maatilojen kannattavuuteen sekä viljelijöiden tulonmuodostukseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi lakiehdotuksen 7 §:n 5 momentti poistetaan.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2006

Pertti Hemmilä /kok
Reijo Paajanen /kok
Lasse Virén /kok